

Samfundssag, men han maatte til sin Beklagelse udtale, at det Spørgsmaal, som jeg her havde fremdraget, henhørte ikke under hans Departement. Dette Svar forekommer mig ikke at være fyldestgørende, hvis man mener, det er en Sag af stor principiel Betydning; det maatte kunne ordnes mellem Ministerierne, hvor det nu henhører, saaledes at en Reform, der socialt set var mere effektiv end denne, blev fremmet.

Landbrugsministeren (Madsen-Mygdal): Maa jeg til det ærede Medlem Hr. Holstein sige, at jeg beklager, at det ærede Medlem ikke har fundet mine Svar tilfredsstillende. Jeg kan imidlertid ikke besvare Spørgsmaalet om, hvorvidt det, som opnaas gennem disse Udstykningslove, ikke blot er et socialt Gode — thi at det er det, er vi alle enige om —, men ogsaa et samfundsøkonomisk Gode, paa anden Maade, end jeg allerede har udtalt det: at efter min Overbevisning er her opnaaet et socialt Gode, uden at der samtidig har maattet bringes store økonomiske Ofre for at opnaa det. Men ganske vist tror jeg, at hvis man vil følge den af det ærede Medlem anviste Vej, hvis man vil give sig til at udstykke saaledes, at man opretter i Tusindvis af Brug hvert eneste Aar, saa vil der ikke findes de personlig kvalificerede unge Mænd til at gaa ind i saadanne Brug, og saa er det meget sandsynligt, at det vil blive en økonomisk daarlig Forretning. Det hele staaer og falder med Personen og de Kvalifikationer, han sidder inde med, og derfor er det meget vanskeligt at give et almengyldigt Svar paa Spørgsmaalet. Jeg skal herom dog endnu sige een Ting, og det er denne, at de Husmandsbrug, der er oprettet her i Landet, har drevet en Erhvervsvirksomhed, der har kunnet bestaa ved egen Hjælp, de er aldrig gaaet til Statskassen og har bedt om at faa højere Priser for deres Produkter end den, Verdensmarkedet bød, eller om paa anden Maade ved kunstige Foranstaltninger at nyde Særbegunstigelser. Det er i alt Fald noget, jeg sætter Pris paa og tillægger Betydning, og som for mig er et Udtryk for, at disse Penge ikke er saa helt forkert anvendt.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Holstein har Ordet for en kort Bemærkning.

Holstein: Det er vistnok alle, der ved lidt om, hvorledes Forholdene er paa Landet, enige om, at det, som er Alpha og Omega her, er den paagældendes personlige Dygtighed, men den højtærede

Minister vil vel give mig Ret i, at der er mange kvalificerede Landarbejdere, som har ansøgt om at faa Brug nu efter Lensafsløsningsloven, men som afvises, fordi der ikke er Plads til dem, saa hvis det virkelig gjaldt en økonomisk Forretning, kapitalistisk set, kunde den selvfølgelig drives meget videre, men det tror jeg, som sagt, ikke det er, og navnlig tror jeg ikke, det er det under de nuværende nedadgaaende Konjunkturer. Der er vel ikke Tvivl om, at de Brug, som er oprettet i den forløbne Tid, i de sidste 20 Aar, har betalt sig, set fra den enkeltes Synspunkt, men de er oprettet under opadgaaende Konjunkturer, og man kan vel sige, at jo længere tilbage Oprettelsen af disse Husmandsbrug ligger, desto bedre økonomisk konsolideret er de nu under Nedgangsperioden. Men Spørgsmaalet er netop, om de, som oprettes i den Nedgangsperiode, vi nu staaer i — nu gaar det jo lige den modsatte Vej —, kan betale sig. Fra et nationalekonomisk Synspunkt er der ikke Tvivl om, at de ikke kan betale sig, men jeg tror, det samme gælder set fra den enkeltes Synspunkt; jeg vil tro, at i mangfoldige Tilfælde er de saa forgældede; at de staaer paa Fallittens Rand. Derfor mener jeg, at mit Spørgsmaal fremdeles er berettiget: Om det ikke, under de nedadgaaende Konjunkturer, vi staaer i, vil være rimeligere at forlægge Tyngdepunktet socialt, at lægge det om paa en lidt anden Maade. Ligesom man i Landbrugsbedriften, naar Konjunkturerne gaar en imod, naar det ikke længere under givne Konjunkturer betaler sig at dyrke een Sort, dyrker en anden, saaledes kunde det tænkes, at vi socialt set maatte dyrke paa en anden Maade, maatte lægge Vægten mere paa Oprettelse af mindre Brug i Omegnen af Byerne. Jeg tror, at derved vilde der opnaas et langt mere effektivt socialt Gode, end saaledes som Lovene nu føres ud i Livet.

Hermed sluttede Forhandlingen.

Lovforslagets Overgang til anden Behandling
vedtoges uden Afstemning.

Brorsen: Jeg tillader mig at foreslaa, at Lovforslaget henvises til et Udvalg paa 15 Medlemmer.

Uden Forhandling eller Afstemning vedtoges dette Forslag.